Donderdag 17 September 1942 DAGBLAD 59ste Jaargang, No. 3704

AMIGOE DI CURACAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Gebiedsdeel fl. 1.50 per maand [Aruba fl. 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers fl. 0.10.

Alm. Tel. 1550. Redactie: Tel 1858.
Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres Postbus 80, Willemstad.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij.

Kantoor Verenigde Staten: M. D. BROMBERG & Ass. Inc
19 to 25 West 44th Street, New York N. Y.
Kantoor voor Redactie en Administratie Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38

Doel: Ruhrgebied en Wiesbaden.

Nazies in buitenwijken van Stalingrad.
VROEGE WINTER IN EUROPA VERWACHT.
Nieuwe actie op Nieuw Guinea.

AANVALLEN OP DUITSLAND.

Het Britse Ministerie van Luchtvaart gaf het volgende communiqué uit:

„In de afgelopen nacht viel een zeer krachtige strijdmacht van onze bommenwerpers objecten in het Rührgebied aan. Vele branden, sommige ervan erg groot, werden achtergelaten. Gisterenavond bij het invallen van de duisternis vielen lichte bommenwerpers industriële objecten aan in het gebied van Wiesbaden. Van deze operaties worden 39 bommenwerpers vermist" (Londen, (AP) 17.9).

Een gezaghebbende bron deelde mede, dat de aanval van de afgelopen nacht op Duitsland niet met duizend bommenwerpers werd uitgevoerd. Indien echter het gebruikelijke percentage van 5% als de geleden verliezen wordt beschouwd zou de strijdmacht kunnen hebben bestaan uit 800 vliegtuigen (Londen, (AP) 17.9).

Het DNB maakte bekend, dat Britse bommenwerpers gedurende de nacht het Rijnland en Westfalen hebben aangevallen. 37 Bommenwerpers zouden zijn neergeschoten. Volgens het agentschap werden slachtoffers gemaakt onder de burgerbevolking en zou aan gebouwen in verschillende plaatsen schade zijn aangericht. Het DNB noemde de aanval een „ondoeltreffende hinder-aanval" (Berlijn, (AP) 17.9).

De doeltreffendheid van de Britse aanvallen des laatsten tijds op Duitsland wordt te kennen gegeven door de waarschuwing, die gisteren door alle Duitse radiostations werd uitgezonden „om ervoor te zorgen dat de verduistering volledig is" (Londen, (AP) 17.9).

LUCHTACTIVITEIT.

Spitfires onderschepten hoog vliegende aanvallende vliegtuigen, die tot driemaal toe bij daglicht de kust van Engeland poogden over te steken en dreven hen terug over het Kanaal. Gedurende de nacht was er een belangrijke luchtactiviteit boven Noord-Frankrijk. Waarnemers aan de Zuidkust zagen talrijke zoeklichten en lichtflitsen in het gebied van Boulogne en Duinkerken (Folkestone, (AP) 17.9).

EEN UITDAGING.

Het nieuwsbureau van het Britse Ministerie van Luchtvaart deelde mede, dat gevechtsvliegtuigen van de Royal Airforce op een vlucht boven Noord-Frankrijk de Duitsers bespot hebben door minutenlang over de gevechtsbasis van de nazies te Abbeville te cirkelen. Geen enkel Duits gevechtsvliegtuig steeg echter op om op de uitdaging in te gaan. De Britse vliegers verkenden toen de Franse kust van Berck tot Letreport en niet voordat zij over het Kanaal terugkeerden, ondervonden zij enige weerstand. Toen stegen 30 Duitse gevechtsvliegtuigen op om slag te leveren. Verschillende Duitse gevechtsvliegtuigen werden beschadigd en een Brits vliegtuig ging verloren (Londen, (AP) 16.9).

DUITSE AANVALLEN OP DE ENGELSE KUST.

De Britse Ministeries van Luchtvaart en Binnenlandse Veiligheid gaven het volgende communiqué uit: „Bommen vielen heden op twee plaatsen aan de Zuidoostelijke kust van Engeland. Elk der aanvallen, een in de vroege morgen en de andere kort na het middaguur, werd uitgevoerd door twee vijandelijke gevechtsbommenwerpers. Enige schade werd aangericht en een klein aantal slachtoffers valt te betreuren" (Londen, (AP) 16.9).

Het afweervuur sloeg twee aanvallende vliegtuigen af, die de Zuidoostelijke kust hedenavond naderden over de Straat van Dover. De vliegtuigen gebruikten de wolken als dekking en poogden zonder succes verschillende sperballonnen boven het district neer te schieten. Enkele uren te voren schoten de kanonnen van de nazies 5 granaten over het Kanaal. Geen ongevallen of schade werden veroorzaakt (Folkestone, (AP) 16.9).

DEPORTATIE UIT LUXEMBURG.

Een bericht van het Britse nieuwsagentschap deelde mede, dat volgens een „Fransen correspondent aan de Franse grens" de Duitsers begonnen zijn met massa-deportaties van alle inwoners uit het bezette Groot Hertogdom Luxemburg. Een algemene inlijving van het Groothertogdom bij het Reich en de oproeping van drie klassen van jongelingen in dienst van de strijdkrachten der nazies. De bevolking van Luxemburg bestaat ongeveer uit 300.000 mensen (Londen, (AP) 16.9).

Gemeld wordt, dat de nazies begonnen zijn Luxemburgers te deporteren in een poging een eind te maken aan de anti-Duitse activiteiten in het Groothertogdom.

Commissies maken „zwarte lijsten" op van Luxemburgers, van wie bekend is, dat zij trouw zijn aan de Groothertogin en van betrouwbare zijde wordt gemeld, dat de eerste groep reeds is gearresteerd. De Duitsers zouden hebben verklaard, dat zij desnoods de gehele bevolking zullen deporteren en Duitse arbeiders zullen aanvoeren om de ijzermijnen op gang te houden. Luxemburg stond vóór de oorlog hoog aangeschreven als een staal producerend land, doch sedert de bezetting zou de productie van 2 millioen ton per paar zijn verminderd tot 700.000 ton (Londen, (AP) 16.9).

CHURCHILL TOT TSJANG KAI SJEK.

Churchill deelde aan Tsjang Kai Sjek mede, dat „de overwinning zeker is" in antwoord op een boodschap van den Generalissimo om hulde te betuigen op de derde jaardag van het uitbreken van de oorlog".

Churchill zeide: „Ik verwelkom Uw lof des te meer omdat het komt van een Leider van een standvastig volk, dat reeds de aanval van den Japansen agressor meer dan 5 lange jaren heeft weerstaan. Hun weerstand heeft — gelijk het Britse volk zeer goed weet — veel te danken aan Uwer Excellenties vastberadenheid en onwankelbare trouw aan de zaak der vrijheid waaraan wij beiden al onze energieën hebben toegewijd. Met zulk een zaak als inspiratie is de overwinning zeker en als die dag aanbreekt — en die zal zeker aanbreken — zal het Britse volk trots zijn de Chinezen uit te roepen tot mede-bouwers aan de overwinning" (Londen, (AP) 16.9).

RUSSEN DRINGEN AAN OP TWEEDE FRONT.

Robert Bunnelle seint uit Londen: welke niet bij naam kan worden genoemd, zeide dat de Russen teleurgesteld over het uitstellen van Groot Britannië en de Verenigde Staten om een tweede front te vestigen, aandringen op zulk een snelle afleiding. Naar men zegt, zou Moskou de mening zijn toegedaan, dat het noodzakelijk is om een tweede front te vestigen in 1942 en zij dat men dit ook volkomen uitvoerbaar achten.

De zegsman zeide, dat volgens het gevoelen in Moskou zowel het Russische volk als het leger door het communiqué, dat te Washington na Molotovs bezoek werd uitgegeven, geloven, dat men in dit jaar een tweede front zal krijgen. Het uitstellen van zulke hulp zal volgens de zienswijze van de Russen de volgende resultaten hebben:

1) De hernieuwing van de oude achterdocht tussen Rusland, Groot Britannië en de Verenigde Staten.

2) Het schaden van het moreel van het Russische volk en het leger.

3) Een slecht effect op de neutralen en de volken in de bezette landen.

4) De verlenging van de oorlog „met een aantal jaren".

Men meldt, dat er geen quaestie is van een grote kloof tussen Rusland en de Geallieerden, doch dat de situatie uiterst onvoordelig zou zijn, indien 1942 zou aflopen zonder een tweede front. De zegsman zeide, dat de Russen zo uitgeput zouden kunnen zijn, dat de Duitsers in staat zouden kunnen zijn hun Oostelijke linies te stabiliseren en mogelijk 100 divisies naar het Westen te brengen om zich te keren tegen hun andere vijanden. De Russen geloven, dat zulk een ontwikkeling een tweede front voor de Geallieerden veel moeilijker zou maken in 1943 dan in 1942. De Russen zouden ervan overtuigd zijn, dat de Geallieerden een tweede front kunnen openen met „redelijke zekerheid op succes" niettegenstaande de moeilijkheden, indien zij slechts de „vastberadenheid" bezaten.

Hoewel de bijeenkomst tussen Stalin, Churchill en W. Averell Harriman als Roosevelts Vertegenwoordiger volkomen hartelijk was, gelooft men, dat de Verenigde Staten en Groot Britannië den Russen toen openlijk hebben medegedeeld, dat men niet klaar is om ogenblikkelijk een front te openen.

Tevens zouden de Russen teleurgesteld zijn vooral met het oog op de toenemende moeilijkheden bij Stalingrad.

Ivan Maisky, de Russische Ambassadeur in Londen, zou dit gevoelen in teleurstelling hebben overgebracht aan Roosevelts assistent Harry Hopkins toen laatstgenoemde zich onlangs in Londen bevond.

De Russen zouden ook teleurgesteld zijn, omdat de Verenigde Staten door hun convooi-moeilijkheden en de vereisten van de oorlog elders niet in staat zijn geweest de beloofde voorraad oorlogsmaterialen af te leveren. De Russen zien met vreugde de Britse bombardementsaanvallen op Duitsland, welke — naar men zegt — een belangrijk effect op het Duitse volk hebben, doch zijn van mening, dat dit niet genoeg is, gezien de ernst van Ruslands situatie.

De Russen zouden verder de mening zijn toegedaan, dat de overval van Dieppe, welke zij oprecht toejuichten, had aangetoond, dat een landing op het vasteland best mogelijk is. Zij zouden duidelijk hebben gemaakt, dat de Russen van plan zijn door te vechten, wat er ook moge gebeuren, doch zij wensen een actie, die 40 of 50 Duitse divisies van het Russische front zal afhalen en verlangen die nu.

Naar men zegt, zouden zij van mening zijn, dat het nog niet te laat is voor een doeltreffend tweede front dit jaar (Londen, (AP) 16.9).

NIEUWE MINISTERS IN HET NEDERLANDSE CABINET.

Bij Koninklijk Besluit van 15 September is Jonkheer Ingenieur Otto C. A. van Lidth de Jeude benoemd tot Minister van Oorlog.

Tot Minister van Financiën is benoemd Ingenieur J. van den Broek.

De Heer H. van Boeyen is met ingang van 15 September 1942 eervol ontheven van de tijdelijke waarneming van de portefeuille van oorlog met dank voor de belangrijke diensten als zodanig bewezen en is Ingenieur Johan W. Albarda ontheven van de tijdelijke waarneming van de portefeuille van Financiën met dank voor de belangrijke diensten als zodanig beweren.

Jonkheer Ingenieur Otto Cornelius Adriaan van Lidth de Jeude is op 7 Juli 1881 in Tiel geboren. Hij studeerde te Delft, werkte in China, was directeur van de Nederlandse Maatschappij voor Havenwerken, Wethouder van Baarn, lid van de Provinciale Staten van Utrecht, tweemaal Minister van Waterstaat, lid van de Tweede Kamer, lid van het hoofdbestuur der Liberale Staatspartij, Voorzitter van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs en van het Koloniale Instituut. Op het ogenblik is hij voorzitter van het Nederlandse Rode Kruis in Londen en Hoge Commissaris voor de Voedselvoorziening. Hij heeft vele publicaties verricht, o.a. „De haven van Curaçao" (1910).

Ingenieur Van den Broek is directeur van de Billiton Maatschappij en was voorzitter van de Netherlands Purchasing Commission te New York. Hij is op het ogenblik nog in de Verenigde Staten tot herstel van een onlangs ondergane operatie.

DUIKBOTENJAGER AAN NOORWEGEN OVERGEDRAGEN.

President Roosevelt gaf een nieuwe duikbotenjager te Washington over aan de Noorse Marine en Kroonprinses Martha aanvaardde het schip als een symbool van de grote Noordamerikaanse oorlogsproductie, hetgeen betekent — zeide zij — „dat wij niet kunnen falen".

De President, die uit een automobiel sprak, prees Noorwegens democratische idealen, zijn gevechtsgeest en bijdrage aan de belangrijke zeemachten van de Verenigde Landen. Roosevelt sprak de hoop uit, dat de dag zal komen waarop het schip de Noorse vlag in een thuishaven van een vrij Noorwegen zal binnen dragen (Washington, (AP) 16.9).

Het nieuws van vandaag.

Van het Noordamerikaanse Departement van Marine komt het bericht, dat het vliegdekschip „Yorktown" na de slag bij Midway tot zinken is gekomen, tengevolge van schade, welke door bommen en torpedo's werd veroorzaakt. Door het verlies van de „Yorktown" en het vliegdekschip „Lexington" in de Koraalzee hebben de Verenigde Staten dus nog 5 van de 7 vliegdekschepen over waarmede men de oorlog inging.

Deze zijn de „Saratoga", een zusterschip van de „Lexington", de „Enterprise", een zusterschip van de „Yorktown", de „Wasp", de „Hornet" en de „Ranger". Er zijn echter verschillende vliegdekschepen in de maak en het is best mogelijk, dat enkele reeds in dienst gesteld zijn. Hoewel de Japanners met meer vliegdekschepen dan de Verenigde Staten de oorlog ingingen, gelooft men, dat hun huidige numerieke sterkte niet meer is dan die van de Verenigde Staten (blz. 1).

In het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan zijn de gevechten opnieuw uitgebroken. Op Nieuw Guinea wordt gestreden op ruim 50 kilometer van Port Moresby en ook op het eiland Guadalcanal en omstreken valt enige actie te bespeuren (blz. 3).

In Rusland worstelden de verdedigers van Stalingrad om het voortbestaan van de stad. De Duitse voorhoede zit reeds in de buitenwijk van de stad en zwermen van Duitse duikbommenwerpers hebben nog steeds het overwicht in de lucht. De radio van Moskou maakte bekend, dat de indringers voortgang blijven maken, niettegenstaande zij duizenden manschappen verliezen. Succesrijke defensieve acties werden echter enkele uren later gerapporteerd door het middagcommuniqué en kruis de enige Russische berichten geven helemaal niet te kennen, dat de gevechten in felheid afnemen of dat de stad op het punt staat te vallen. Reeds 24 dagen wordt de vloedgolf van nazies tegengehouden en elke voortgang kost Duitsland talrijke jongemannen (blz. 3).

Meer dan ooit kijken de Russen echter uit naar een tweede front van de Geallieerden in het Westen en men vraagt zich af of die nog dit jaar zal komen (blz. 1).

Het zijn nog steeds bombardementen, die hier aan de Duitse weerstand knagen en in de nacht verscheen weer een grote strijdmacht van de Royal Airforce boven het Rührgebied (blz. 1). Gisterenavond werd bij het invallen der duisternis de stad Wiesbaden aangevallen en volgens de berichten heeft ook de Franse kust de volle laag gehad.

In Kuibysjev arriveerde de Noordamerikaanse Republikeinse Leider: Wendell Willkie.

Op blz 2 staat een artikel waarin de reactie is vervat op Prof. Dr. J. A. Veraarts ideeën omtrent de oprichting ener Nederlandse ardeling van de International Christian Democratic Union in Engeland.

Een foto-reportage op pagina 4 geeft de moedige en harde strijd weer van de zeelieden.

Vliegdekschip „Yorktown" van U. S. A. ging verloren.
Tani, Togo's opvolger in Japanse cabinet.
Willkie in Kuibysjev gearriveerd.

VLIEGDEKSCHIP „YORKTOWN" VERLOREN.

Het Noordamerikaanse Departement van Marine gaf het volgende communiqué uit:

„Het Vliegdekschip „Yorktown" is op 7 Juni gezonken als gevolg van vijandelijke actie gedurende en na de slag van Midway. Het Departement van Marine had goede reden om te geloven, dat het verlies van de „Yorktown" den vijand niet bekend was en weerhield deze bekendmaking tijdens de ontwikkelingen, die van groot belang waren voor de operaties, welke sedert begin Augustus in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan in voortgang waren.

De „Yorktown" werd buiten gevecht gesteld door vijandelijke luchtaanvallen met bommen en torpedo's in de namiddag van 4 Juni, gelijk beschreven werd in communiqué No. 97 van het Departement van Marine van 14 Juli. Het schip werd ernstig beschadigd en helde zwaar over als resultaat van deze aanval, zodat de bemanning gedwongen was het te verlaten met het oog op het dreigende gevaar, dat het zou kapseizen. Sleepboten en andere reddingsvaartuigen werden ter hulpverlening uitgezonden. Een reddingsploeg werd aan boord geplaatst en het schip werd op sleeptouw genomen. De voortgang was traag, doch het scheen, dat het gered zou kunnen worden.

Tegen de morgen van 6 Juni was de reddingsploeg in staat het overhellen te verminderen en het uitzicht om het schip te redden scheen beter.

De Noordamerikaanse torpedojager „Hammann" werd langszij geplaatst om hulp te verlenen. Kort na de middag van 6 Juni plaatste een vijandelijke duikboot 2 torpedotreffers midscheeps op de „Yorktown" en 2 torpedotreffers midscheeps op de „Hammann" langszij. De „Hammann" zonk kort daarna en de toestand van de „Yorktown" werd critiek. De vijandelijke duikboot werd de gehele dag door torpedojagers aangevallen. De resultaten van deze aanvallen gaven te kennen, dat de duikboot zeker beschadigd en mogelijk tot zinken gebracht werd. In de vroege morgen van 7 Juni kapseisde de „Yorktown" en zonk als resultaat van de gemeenschappelijke schade van vliegtuigbommen en -torpedo's op de 4e en duikboot-torpedo's op de 6e De verliezen aan mensenlevens op de „Yorktown" zijn gering en zijn inbegrepen in het totale verlies van manschappen in de slag van Midway. (92 Officieren en 215 manschappen gelijk eerder gemeld werd). De naaste bloedverwanten zijn in kennis gesteld. De „Yorktown" en de „Hammann" zijn de enige Noordamerikaanse schepen, die in de slag van Midway verloren gingen" (Washington, (AP) 16.9).

MANNEN VAN DE „YORKTOWN" VERTELLEN.

Twee matrozen van New Orleans, die dienden aan boord van de „Yorktown", deelden mede, dat het vliegdekschip een ontzaggelijk hoge tol eiste van vijandelijke vliegtuigen in de Koraalzee en na de slag van Midway voordat het eindelijk tot zinken kwam op 7 Juni.

Ernest Joseph Boudreaux van 21 jaar zeide: „Onze gevechtsvliegtuigen schoten een hoop van hen neer en onze kanonniers raakten andere."

William Henderson van 23 jaar zeide, dat de „Yorktown" de „Lexington" bijstond, toen dat schip naar de kelder ging en dat „vele manschappen en vliegtuigen van de „Lexington" aan boord van ons schip kwamen."

Henderson zeide, dat gelijk het geval was bij de „Lexington" 4 Japanse vliegtuigen des nachts de „Yorktown" hadden aangezien voor een van hun eigen vliegdekschepen en poogden te landen. „Wij zagen deze 4 vliegtuigen aankomen en op het ogenblik, dat wij de rijzende zon waarnamen, gaven wij hun de volle laag. Er ontsnapte één. Onze vliegtuigen rekenden het meer vijandelijke schepen en vliegtuigen af dan enig ander vliegdekschip" (New Orleans, (AP) 16.9).

2 SCHEPEN VERLOREN.

De Britse Admiraliteit gaf het volgende communiqué uit: „De Admiraliteitsraad betreurt het het verlies te moeten bekendmaken van Zijner Majesteits schepen „Sikh" en „Zulu" bij de operaties van onlangs bij Tobruk. Het grootste deel van de officieren en manschappen van de „Zulu" werd gered. De „Sikh" bevond zich dicht bij Tobruk op het tijdstip, dat het tot zinken gebracht werd en gehoopt wordt, dat vele schipbreukelingen het land veilig hebben kunnen bereiken. De naaste bloedverwanten zullen in kennis gesteld worden, zodra inlichtingen ontvangen worden" (Londen (AP) 17.9)

NIEUWE JAPANSE MINISTER

Een Japans communiqué deelde mede, dat Masayuki Tani, Voorzitter van de Raad van Informatie, benoemd is tot Minister van Buitenlandse Zaken in opvolging van Sjigenori Togo, die op 1 September aftrad. Tani is een beroepsdiplomaat en heeft gediend in Duitsland, de Verenigde Staten, China en andere landen. Hij zal zijn post bij de Raad van Informatie behouden (Tokio, (AP) 17.9).

LIONEL VASSE IN CARACAS.

Lionel Vasse, Vertegenwoordiger van Generaal Charles de Gaulle, arriveerde uit Colombia te Caracas om met autoriteiten van de organisatie der Strijdende Fransen aldaar te confereren. Hij zal pogen de activiteiten van de Zuidamerikaanse Degaullisten te coördineren (Caracas, (AP) 16.9).

FRANSE WERKLIEDEN NAAR DUITSLAND.

Nog 500 Franse arbeiders vertrokken uit Parijs naar het Reich onder het program, volgens welk één Franse oorlogsgevangene zal worden ingeruild voor elke 3 arbeiders, die Frankrijk zendt naar Duitsland om er oorlogswerk te verrichten. 600 Arbeiders vertrokken gisteren (Vichy, (AP) 16.9).

Nederlandse afdeling van de International Christian Democratic Union.

De Reactie op Veraarts ideeën.

Gisteren, 16 September 1942, publiceerde „Dagblad Amigoe di Curaçao" een brief van Professor Doctor J. A. Veraart met enige bijlagen over de oprichting van de Katholiek Staatkundige Groep in Engeland.

De circulaire, die Prof. Dr. J. A. Veraart zijnen geloofsgenoten toezond, werd ingesloten bij het weekblad „Vrij Nederland". De redactie van „Vrij Nederland" ontving zeer veel „ingezonden stukken" die alle misnoegen uitdrukken over het oprichten van deze politieke partij. Hieronder waren ook verschillende katholieken.

A.K. schreef: „ik vind het bedroevend."

R. G. Jurgens schreef o.a.: Het is jammer, dat U het nodig oordeelde, de circulaire aan de Nederlandse katholieken in Engeland door middel van „Vrij Nederland" ook ter kennis te brengen van het overgrote deel niet-katholieke lezers van uw blad. Ik had hun gaarne de ergenis bespaard, die ik ondervond bij het lezen van de oproep, die mij als katholiek door de ondertekenaars direct toegezonden werd.

Tragische tijden, als die wij beleven, vereisen eensgezinde actie en opoffering, en de eerste plicht van elken Nederlander is wederzijds begrijpen en waarderen van de oersterke banden, die ons als Nederlanders samensmeden in onze strijd voor de herovering van het Nederlandse Rijk en van onze vrijheid onder het Huis van Oranje, in onze strijd ook tegen de Nazie-ideologie. Waarom de nadruk leggen op Katholieke Staatkunde als in tegenstelling met de staatkundige opvattingen van andere Nederlanders in Engeland?......

Misschien is het slechts de bedoeling van de ondertekenaars, zoals de voorlaatste alinea der circulaire suggereert, een soort studie-commissie voor katholieke staatkunde te vormen. Daartegen is natuurlijk geen bezwaar..."

Naar aanleiding van deze „ingezonden stukken" tekende de redactie van „Vrij Nederland" hierbij aan: „Politiek gevaar zien wij niet in de actie. Evenmin als de deelnemers van andere nationaliteit der Christian Democratic Union is het de bedoeling der Nederlandse deelnemers, afbreuk te doen aan de eensgezindheid in onze strijd......"

In een stukje, getiteld „Overbodige Opheldering" schreef Prof. Dr. J. A. Veraart o.a. „Van „politieke strijd" en andere narigheden kan moeilijk sprake zijn, indien de katholieken zich in de nieuwe vereniging bepalen tot „een werk van bezinning, opnieuw beleven en voorbereiding", zoals in de circulaire staat. Wie zou aan de Nederlandse katholieken in Engeland het recht om dat te doen willen of kunnen ontnemen?..."

De oprichtingsvergadering.

In „Vrij Nederland" van 23 Mei 1942 staat het volgende verslag over de oprichtingsvergadering:

Gehoor gevende aan de oproep van Professor Veraart en zes andere geloofsgenoten, hadden zich een veertigtal katholieken begeven naar de Sesame Club, waar zij een grote kamer vulden. Behalve de voorzitter voerden voornamelijk priesters het woord. Dezen waren in opmerkelijken getale opgekomen. De stemming was een harmonische. [de Engelse invloed op de taal der Nederlandse uitgewekenen laat zich helaas al pijnlijk gevoelen. — Red. Amigoe]. Men voelde zich onder elkaar en echt van plan iets voor de goede Roomse zaak te doen, terwijl toch blijkbaar geen van hen daarvoor de eenheid in oorlogstijd zou willen in gevaar brengen.

Het woord „staatkundige groep", dat oorspronkelijk gebruikt was, en de voorgestelde naam van de nieuwe vereniging, waarin het woord „staatkundig" ook zou voorkomen, hield intussen een zekere onrust gaande. De oudste aanwezige priester liet van die onrust blijken door de waarde van het innerlijke godsdienstige leven te prijzen boven iedere organisatie, die volgens hem altijd te veel het uiterlijke betrof. Een paar andere aanwezigen spoorden aan om toch vooral enkel de „studie" van staatkundige vraagstukken op de voorgrond te stellen, in geen geval reële politiek.

Professor Veraart heeft eerstgenoemden spreker geantwoord, dat men hier in oorlogstijd inderdaad niet verder kon gaan dan tot staatkundige voorbereiding, of men zou kunnen zeggen tot theoretische politiek, maar dat nooit de bittere partij-strijd in de bedoeling kon hebben gelegen, die Hare Majesteit terecht veroordeeld heeft. Wij, katholieken, zeide hij, willen handhaven het vaderlijk erfdeel en dat doen door politieke voorbereiding, niet enkel door studie.

Het is over deze quaestie van deugd of ondeugd der politiek, dat Professor Veraart in een uitvoerige rede op deze vergadering enige uitstekende woorden heeft gezegd. Hij merkte op, dat men politiek zo vaak verwarde met slechte politiek, een populaire misvatting! Zo dikwijls politiek, zeide hij, was: slimheid, sluwheid, achter-de-hand-spreken, complot, intrigue, poker face en nog zo veel moois meer, verdiende politiek inderdaad de diepste verachting. Maar gelukkig, ging hij voort, is politiek in de zin van staatkunde heel wat anders. Dat was niet het werk van scharrelaars of van handigheid. Dergelijke mensen, die in vlijtige dienstbaarheid aan ijdele groten zich met de ellebogen naar boven werken, komen in alle milieux voor, niet alleen in die van de staatkunde. In elk staatssysteem — autocratie, aristocratie, democratie — zullen het altijd de élites van hart en geest moeten zijn, die het grote werk doen, of zij Thorbecke heten, Schaepman, Cort van der Linden of hoe ook. Staatkunde is werk van de hoogste orde, constructie en reconstructie van de Staat en dus van het heil des volks. Daaraan moet men te allen tijde — thans louter voorbereidend — kunnen werken.

Inmiddels was de oprichting geschied in volledige eensgezindheid, nadat vlootaalmoezenier Tak had voorgesteld, het woord „staatkunde" voor beter begrip niet te gebruiken in de naam der nieuwe vereniging, doch deze eenvoudig te noemen wat ze dan ook is: Nederlandse Afdeling van de International Christian Democratic Union.

Inzender, die zijn naam maar liefst verzweeg, noemt het biezonder onderwijs een „vooroorlogse splijtzwam."

In „Vrij Nederland" van 30 Mei schrijft een inzender B. nog tegen de actie van Prof. Dr. J. A. Veraart. In zijn „ingezonden" stond o.a. ook de volgende passage: „In Vrij Nederland van 16 Mei ontleent Prof. Veraart steun voor zijn actie aan het feit dat het Episcopaat voor elke dag gebeden voorschrijft voor het behoud van het Katholiek biezonder onderwijs. De intentie tot het doen voortbestaan van deze vooroorlogse religieuze splijtzwam onder de Nederlanders van het 6e levensjaar af zal toch even scherp veroordeeld worden door hen die de circulaire van Prof. Veraart c.s. aan de kaak stelden?"

In een artikel „Het kind en het badwater" ging Vrij Nederland van 13 Juni 1942 zeer uitvoerig in op de alinea, die wij aanhaalden uit het ingezonden stuk van B. Vooral ook in verband met het onderwijs laten wij dit artikel hier volgen:

Het kind en het badwater.

De oproep van Professor Veraart heeft gezonde reacties uitgelokt. Zij waren nuttig als getuigenis van katholieke en niet-katholieke zijde, ook al bestreden zij in het streven van den hoogleraar misschien meer dan deze ermede bedoelde. Professor Veraart heeft stellig zelf met voldoening waargenomen, hoezeer ons publiek op het ogenblik tegen de splijtzwam op zijn hoede is.

Onder de protesten was er echter één, dat op gevaarlijke wijze over het doel schoot. Wij zouden, na de opmerking, die wij onder dat ingezonden stuk hebben geplaatst op deze slak geen zout meer hebben gelegd, als wij niet hadden ontwaard, dat de gewraakte woorden in zekere kringen bezorgdheid hebben gewekt, omdat men er niet de mening van een enkeling maar van velen in zag, en ook om de indruk die dergelijke uitingen op de katholieke strijders in het Vaderland moeten maken. Wij koesteren deze vrees niet, maar een duidelijk en ondubbelzinnig woord hierover leek ons toch niet meer misplaatst.

In ons nummer van 30 Mei dan neemt een inzender B. aanstoot aan het feit, dat het Episcopaat in Nederland elke dag gebeden voorschrift voor het behoud van het katholiek onderwijs. „De intentie tot het doen voortbestaan van deze vooroorlogse religieuze splijtzwam onder de Nederlanders van het 6e levensjaar af zal toch even scherp veroordeeld worden door hen, die de circulaire van Professor Veraart c.s. aan de kaak stellen?", zo heet het. Wij hebben daarop zelf, zonder navraag, met een „neen" geantwoord, en van enige betrokkenen hebben wij daarop betuigingen van instemming ontvangen.

De kern van deze quaestie hebben wij reeds veel vroeger hier behandeld. Wij spraken toen van „wortelen van nationale kracht", en meenden die te zien in de sterke en nauwlettende overtuiging, die verschillende grote groepen in ons volk kenmerkt. Als de katholieke bisschoppen thans strijden voor hun biezonder onderwijs, dan vindt dat zeker niet anders dan instemming bij allen, die met voldoende kennis van de historische omstandigheden in ons land de gebeurtenissen beoordelen. Hun strijd is, zoals de zaken thans staan, een strijd voor onze vrijheid en onze binnenlandse vrede. Wij mogen dat toejuichen of betreuren, in ieder geval moeten wij dat erkennen.

Dat ons land zo biezonder immuun is tegen de pest van het fascisme, is voor een groot deel toe te schrijven aan de beginsel-vastheid van de Nederlandse bevolking. Die beginselvastheid is steeds gepaard gegaan met een voorbeeldige verdraagzaamheid voor de beginselen van anderen. Die verdraagzaamheid was natuurlijk niet altijd volstrekt; maar zij was steeds onvergelijkelijk groot in het kader van haar tijd en altijd groter dan in andere Europese landen. Onze geestelijke groeperingen zijn daarom talrijker dan elders, waar een staatsgodsdienst een egaliserende, maar ook veelal verstikkende dwang uitoefende.

Er zijn nu eenmaal geen strenger katholieken, calvinisten enz., dan de Nederlandse. Deze strengheid is een algemene karaktertrek van ons volk en de oorzaak van vele zijner beste eigenschappen.

Wat nu het biezonder onderwijs als splijtzwam betreft: Het had inderdaad dit effect, zolang de overheid het niet op gelijke voet met ons openbaar onderwijs, had gesubsidieerd. Wij geven onmiddellijk toe, dat er aan ons systeem, zoals aan ieder systeem, heel wat te verbeteren valt. Dit zal nu misschien gemakkelijker dan voor de oorlog verholpen kunnen worden. De hoofdzaak echter is, dat Cort van der Linden, met zijn pacificatie op onderwijs-gebied aan de politieke strijd in ons land zijn bitterheid ontnam. Een katholiek wenste nu eenmaal voor zijn kind een opvoeding, die doortrokken was van de beginselen, die hem boven alles heilig zijn; hetzelfde wenste een calvinist. De algemene staatsschool kon bij ons niet voldoen, door de ideologische verscheidenheid en ernst van ons volk. Een staatsschool voor het overgrote gedeelte der bevolking blijkt mogelijk in landen met een staatskerk, waar een bepaalde vorm van godsdienstonderwijs in de school door allen als natuurlijk wordt aanvaard. Ook door degenen, die, zoal niet formeel, dan toch in hun denken en levenswandel buiten de Kerk staan. In ons, door streng denken, door diepe levensernst, door ijverig en toch verdraagzaam geloof gekenmerkt volk was en is dit niet mogelijk.

Wij geven weer toe, dat de scheidingslijnen bij ons soms tot in het absurde doorgetrokken zijn. Ook ten opzichte hiervan echter is inzicht en begrip een vereiste. Tot allerlei afscheidingen geeft b.v. de vooral in katholieke (en Joodse) kringen heersende vrees voor gemengde huwelijken aanleiding. Velen zullen van mening zijn, dat die veeleer moesten worden bevorderd. [deze mening is tè dwaas; zelfs vrijdenkers hebben alom getuigd, dat gemengde huwelijken de godsdienstzin bij beide partijen doven, en de schrijfster — Redactie van Vrij Nederland — hemelt de godsdienstzin van ons volk juist zo op! — Red. Amigoe].

Maar mogen zij deze mening aan streng gelovigen opdringen?

De nationale eenheid, die bij ons altijd bestond, is men zich thans — sterker dan voor te voren — bewust geworden. Zij zal, naar wij mogen hopen, vele misstanden, die uit overijver ontstaan waren, uit de wereld helpen. Wij wagen het zelfs te denken, dat tot in de politieke groepering toe nieuwe inzichten bezig zijn zich baan te breken. Wij hopen bij gelegenheid met vrijmoedigheid daarover te spreken. Er is een andere groepering der politieke partijen dan die wij tot nog toe bezaten mogelijk, zonder dat enig religieus belang daarbij te kort komt. Maar juist omdat er een vrij onderwijs is, omdat alle gezindten hun idealen veilig kunnen voelen.

Wie echter meent, dat de pacificatie van Cort van der Linden ongedaan kan worden gemaakt, vergist zich ten zeerste. Zou iemand het tot stand brengen, dan zou hij daarmede niet een goed werk voor ons land doen, maar integendeel, groot onheil stichten.

De nazies weten waarom zij ernaar streven. Alleen op die wijze kan de geest, die zij de Duitse jeugd hebben ingeprent, ook aan onze jeugd worden ingegoten. De jeugd moet worden losgemaakt van alle banden, die haar nu weerstandsvermogen geven tegen het Duitse verderf. Wat de Gestapo tot taak heeft de volwassenen in te hameren, dat moet de eenheidsschool, naar Duitsland en Rusland ons leren, over de jeugd brengen. Men kan zeggen: Het behoeft geen fascisme of bolsjewisme te zijn: het kan zeer wel iets goeds wezen. Maar juist bij de beoordeling van dit „goede" lopen de meningen uiteen. Wie zijn buurman wil opdringen wat hij zelf het goede vindt, is reeds een klein Hitlertje. Hij heeft geen aandeel aan Nederlandse verdraagzaamheid.

Nogmaals, onder het régime der vrije scholen zijn de groepen in ons volk niet uit elkaar, maar nationaal veeleer naar elkaar toe gegroeid. En ook al ware het niet zo, een poging tot opheffing van dit régime zou eenvoudig rampen in ons land veroorzaken. Die poging zou niets met democratie te maken hebben, daar een grote meerderheid, samengesteld uit alle standen, zich uit alle macht ertegen zou verzetten.

Er zijn inderdaad ook technische nadelen. Wij hebben b.v., door al te grote splitsing van de hoge scholen van allerlei aard, meer leerstoelen, dan wij met glorie, of zelfs maar bevredigend kunnen bezetten. Professoren zijn goedkoop geworden in ons land! Ieder systeem heeft zijn bezwaren. Tegen dit bezwaar ware wellicht, bij verbeterde samenwerking, heel wat te doen. Er zal ook aan andere nadelen velerlei gedaan moeten worden. Wij zijn overtuigd, dat dit zal geschieden, vooral als een herziening van ons partijsysteem mogelijk blijkt. Maar men giete vooral niet het kind met het badwater uit. Ons betoog had dan ook bovenal ten doel, vreemdelingen in dit bonte Jerusalem duidelijk te maken, dat er wel degelijk een weliswaar springlevende maar tevens zeer tere baby in het kuipje ligt, dat zij luchthartig willen leeggooien.

ARUBA.

ONZE ONDERGRONDSE RIVIER.

Het is op zijn minst al drie dagen geleden, dat de boringswerkzaamheden lam gelegd werden. De plaats lijkt als een verlaten kerkhof. Het terrein werd afgesloten en de machine ligt geheel stil. Zelfs de boorders zijn er niet te vinden. Het geeft inderdaad de trieste indruk alsof de quaestie zoetwaterboring mislukt is en men alle hoop heeft opgegeven.

Op informatie uitgaande voor de reden van deze doodse stilte, werd ons medegedeeld, dat de boorders buizen van 4 duim diameter in de grond moesten slaan, doch dat alhoewel er buizen aanwezig waren, men niet verder kon werken, omdat er geen vierduims boren waren. Besloten werd om de 4-duimsboren in Maracaibo te bestellen. Wanneer men deze boren in Maracaibo niet kan krijgen, dan zal men ze uit de Verenigde Staten moeten laten komen. Hierdoor worden de werkzaamheden erg bemoeilijkt en zodoende zal het misschien nog lang duren voor men tot een bevredigend resultaat komt. Het geldt hier een quaestie van overmacht.

Natuurlijkerwijze brengen al deze moeilijkheden met zich mede, dat de optimisten pessimistisch geworden zijn. Vanzelfsprekend is ook de hoge spanning geheel en al gedaald. Alhoewel vele mensen het bekende Spaanse spreekwoord aanhalen: „En la tardanza está el peligro", willen wij toch hopen, dat dit spreekwoord in ons zoetwatergeval niet opga.

Frère Appolinaire hoopt midden October Aruba weer te bezoeken. Het is echter niet bekend of zijn komst in verband staat met het waterprobleem.

PIANO-RECITAL DOOR DEN HEER TEUN DON.

Zondagmiddag, 13 September 1942, gaf de Nederlandse pianist Teun Don met enorm succes een piano-recital in het Rialto-theater te Oranjestad. Nagenoeg alle werkelijke muziekliefhebbers en -kenners waren aanwezig.

Onder de aanwezigen bevonden zich de Heer Krips, officier 1e klasse bij de Marine; Kapitein Gerardus H. van der Spek, Rechter Henri A. J. Gijsen, verschillende Frères, w.o. Frère Henriquez, directeur van de Banda „San Michaël" en vele andere vooraanstaande figuren uit Oranjestad en van de Lago Oil.

Het programma door Teun Don gekozen, bracht speciaal de romantische kant van de piano-litteratuur naar voren, iets waartoe zijn zingende toongeving zich biezonder leent. Griegs Suite, der nagedachtenis van den groten classieken Deensen dichter Holberg gewijd, werd meesterlijk beheerst en rijk aan nuances vertolkt. Beethovens lyrische en romantische Sonate Opus 90 (in twee delen) had zeer zeker nog melodieuzer op een werkelijke concertvleugel geklonken. Mendelssohns groep was een brillante afsluiting van het gedeelte voor de pauze en het Rondo Caprichoso van dezen componist werd door Teun Don dusdanig virtuoos vertolkt, dat het publiek hem daarvoor in een spontane ovatie dankte.

Na de pauze speelde de knappe concertgever nog de boeiende zwaarmoedige „Pavane pour une infante défunte" en de sprankelende „Jeux d'eaux" van Maurice Ravel, een meesterstuk van vingervaardigheid en aanslagtechniek.

Enige Spaanse composities besloten het rijke en prachtige programma, waarvan in het biezonder de vurig gespeelde „Danse du feu" van de Falla enthousiast door het publiek werd ontvangen.

De voorzitter van het Algemeen Nederlands Verbond, Dokter Harmsen, sprak den groten pianist daarna met enige welgekozen woorden toe. Hij dankte hem voor alles wat hij met zijn concerten en lessenpractijk voor Aruba had gedaan, en zeide nog, dat de Heer Teun Don Aruba heeft geleerd muziek te begrijpen. Daar Teun Don waarschijnlijk zeer binnenkort dit gebiedsdeel zal gaan verlaten en Nederlands faam naar de Verenigde Staten gaat brengen, vergeleek dokter Harmsen Teun Don met Piet Hein, wiens naam ook klein was, maar wiens daden groot waren.

Het opgetogen publiek toonde volkomen met de woorden van den Voorzitter in te stemmen en wilde den bekwamen Teun Don niet laten gaan, voordat hij als toegift nog de Etude in E majeur van Chopin had gespeeld. Hiermede kwam een einde aan een prachtig concert door iemand, die zeer zeker een grote leemte achterlaat in de Arubaanse muziekwereld.

Wij nemen deze gelegenheid te baat om den Heer Teun Don een hartelijk vaarwel toe te roepen en hem geluk en voorspoed te wensen in de Nieuwe Wereld. Tot weerziens.

ARUBA TIVOLI CLUB VERSUS CARACAS „CLUB PARAISO".

Gisteren, Woensdag 16 September, begonnen op de tennisbaan van de Aruba Tivoli Club de internationale seriewedstrijden tussen de Aruba Tivoli Club en de „Club Paraíso" uit Caracas. De Caracas-tennisspelers arriveerden Maandagmiddag per vliegtuig en werden ontmoet op het vliegveld door het Bestuur van de A.T.C., en verschillende leden van de Tivoli Club.

Het gezelschap uit Caracas bestaat uit zes personen. Zij werden Dinsdagmiddag om 17 uur officieel ontvangen in het clubgebouw van de Aruba Tivoli Club, waar zij aan de leden werden voorgesteld en waar gezorgd werd voor een muziekband, cocktails, sandwiches enz. Het was er heel gezellig en tot laat in de avond bleef men dansen.

Dit tennisevenement begon met een enkel wedstrijd tussen den Heer Francisco Diaz Hernaiz (Paraíso) en Jesse E. Upp (Tivoli). Vanzelfsprekend heerst er veel enthousiasme voor de wedstrijden en meer in biezonder voor de wedstrijd van Vrijdag as. tussen den welbekenden Arubaansen kampioen Victor Henriquez (bekend onder de naam Vi) en den Paraíso-kampioen Leopoldo Marquez. Dit zal beslist een der meest spannende wedstrijden zijn, temeer daar het geldt den Arubaansen tenniskampioen.

Verwacht wordt, dat hij de eer van Aruba hoog zal weten te houden. Het entreegeld voor elk der wedstrijden bedraagt ƒ 1.— per persoon en de kaartjes zijn verkrijgbaar in Oranjestad bij den Heer L. J. M. Henriquez, Panama Bazaar en Arend Colony Club; op San Nicolas zijn kaartjes verkrijgbaar: Esso Club; Esso Service Station en Lago Heights Club. De wedstrijden vangen aan iedere dag om 16.30 uur op de Aruba Tivoli Club tennisbaan.

Het programma is als volgt: Donderdag 17 September dubbel: Eugenio Mendez en L. Marquez vs. Benny T. Henriquez en Leo J. M. Henriquez. Vrijdag 18 September enkel (de meest spannende wedstrijd): Leopoldo Marquez (Paraíso kampioen) vs. Victor E. Henriquez (Aruba-kampioen, lid van de Tivoli Club); Zaterdag 19 September enkel: Victor M. Corao vs. Benny T. Henriquez; Zondag 20 September dubbel: Leopoldo Marquez en Victor Corao vs. de twee sterren: Victor E. Henriquez en Jesse E. Upp.

Op sportgebied gaat Aruba enige spannende dagen tegemoet, die, naar wij hopen, met een goed succes bekroond zullen worden. Wij hopen, dat de Heren leden van de Aruba Tivoli Club Aruba's naam in ere mogen houden.

SLACHTOFFER DER VERDUISTERING?

Zaterdag jl. 12 September, werd een manspersoon op de oude weg van Santa Cruz dood aangetroffen. Vermoedelijk is deze man in beschonken toestand hetzij aangereden, hetzij op de weg gevallen en toen door een of andere der passerende auto in de duisternis overreden. Hij was in een donker pak gekleed. Beweerd wordt, dat er mee dan een auto over hem reed. Ook een dokter deelde mede over een hard voorwerp gereden te hebben, maar in de veronderstelling was dat het een steen of iets dergelijks was. Later werd die dokter erbij geroepen om de dood te komen constateren. Men zegt, dat het slachtoffer bekend staat als iemand die erg veel drinkt. Dat hij ruste in vrede.

Honderd jaar Apostolisch Vicariaat Curaçao 1842 --- 1942.

Vandaag begint „Dagblad Amigoe di Curaçao" een reeks artikelen over de verschillende terreinen van arbeid, waarop het Apostolisch Vicariaat werkzaam is. Deze artikelen zijn geschreven door Paters, die op het behandelde terrein specialist zijn. Natuurlijk moest een keuze worden gedaan. Allereerst komen dus enkele artikelen over de andere eilanden. Vandaag Bonaire.

De Kerk op Bonaire

door

PATER VITUS BRENNEKER O.P.
Kapelaan van de St. Bernardusparochie te Kralendijk, Bonaire.

Op 31 December 1941 woonden volgens de officiële gegevens op Bonaire 5.556 mensen. Het aantal katholieken is 5.700. Het vreemde verschil vindt zijn oorsprong in het feit, dat niet allen die Bonaire verlaten en dit aan het Bevolkingsregister opgeven, het ook aan hun Pastoor mededelen.

„Stuur ons toch astublieft een Pastoor" schreef de gezaghebber van Bonaire in 1827 naar Curaçao. Niet, dat die gezaghebber brandde van ijver voor de uitbreiding van de Katholieke Kerk. Maar de slaven waren niet meer te houden.

Of zij nu gegeseld werden met tien of honderd watapana-slagen, het hielp geen zier. Noch straf, noch bedreiging kon hen tot orde brengen. Hun ruggen schenen van leer geworden te zijn door het voortdurend afranselen. Want men er ook op verzon, zij werden met de dag meer rebels.

Maar hun levensvoorwaarden waren er dan ook maar!

Laten we er maar eerlijk voor uitkomen: hoe goed de inlander het vandaag heeft onder de Nederlandse vlag, zo hard heeft hij het vroeger te verduren gehad.

Nu verkeerden de slaven op Bonaire ook wel in een uitzonderlijk slechte positie. Leefden elders de goeden tezamen met de slechten, wat men van Curaçao uit aan slaven naar Bonaire stuurde, bestond enkel uit degenen, die na een onterend vonnis veroordeeld waren. Die konden dan goed dienst doen in de zoutpannen, daar de vrije Indianen nu juist geen voorkeur toonden voor dit uitermate zware werk. En alsof het de gewoonste zaak ter wereld was, liet men hen iedere week vanuit het Noordelijk gelegen Rincon te voet naar de zoutpannen van het Zuiden lopen, om daar, na een wandeling van 6 à 7 uren, de gehele week lang de zware zoutbrokken los te werken en te versjouwen.

En bij dat al, **zo goed als geen geestelijke verzorging.** Om de twee of drie jaren kwam er voor korte tijd een priester van Curaçao over, die kinderen doopte, biecht hoorde en huwelijken inzegende. En daarmede was het afgelopen. Het volk werd aan zijn lot overgelaten.

Toch werd er onder elkander wel iets gedaan om de leemte der geestelijke hulp enigermate aan te vullen. In Antriol had men van klei, takken en stro een langwerpige hut gebouwd, die fungeerde als kerk. Daar kwam enkelen 's avonds tezamen om de Rozenkrans te bidden. Daar werd zelfs Catechismus-onderricht gegeven door een soort koster, Cornelis Martis genaamd, die met zijn echtgenote Noortje de dwalenden opspoorden, den onwetenden onderricht gaven en alles voorbereidde voor het geval, dat een bark een priester meebracht. Die Cornelis — nu nog vertelt men verhalen over zijn stichtend leven en heilig afsterven — had ook geleerd, de kinderen te dopen; en in al de tijd dat Bonaire geen geestelijke had, werd Cornelis Martis geroepen bij zieken en stervenden.

Doch dit al is slechts een klein lichtpuntje in een uitgestrekte duisternis en enkel de goedwillenden onder de vrije bewoners konden er profijt van trekken. De slaven hadden hoegenaamd niets.

Toen Mgr. Martinus Niewindt in 1824 op zijn eerste reis naar Curaçao voor één dag Bonaire aandeed, trof Hij daar van al de Katholieken — en dat waren er zeker 1500 — slechts **10 of 12** aan, die wel er eens ooit van hun leven de Paasplicht vervuld hadden! Dit zegt genoeg.

De noodkreet van den Gezaghebber om een pastoor, mag wat zakelijk klinken, ze houdt een fundamentele waarheid in. Men kan kastijden, ranselen en tuchtigen, maar daarmede leert men eenvoudigen lieden niet, **dat arbeid een plicht en een roeping is;** en nog minder brengt men hun daarmede bij, dat ook het wereldlijke gezag van God komt, en dat de onderdaan dient te gehoorzamen.

Zonder kerk, zonder Sacramenten, zonder geestelijke hulp, stapt men de bergen van moeilijkheden, die ieder leven met zich medebrengt en zeker de barre levenswijze der slaven in die tijd, niet over.

Met de komst van een vasten geestelijke voor Bonaire, kwam dan ook een kentering. En die kentering bracht ook nog een andere, een onverhoopte met zich mede.

Zij leerden niet slechts de hardheid van hun leven te dragen, maar door de gestage arbeid der Katholieke overheden werd de onredelijke hardheid van hun lot weggenomen en kwamen zij geleidelijk tot algehele vrijheid.

De eerste Pastoor, **Bernardus Eisenbeil,** vestigde zich in 1827 op Bonaire, en begon aanstonds met het bouwen van een kerk te Kralendijk en een kapelletje op Rincon. De middelen waren schaars en de arme pastoor kreeg nog een geduchte tegenslag te verduren. Toen hij na veel kommer en zorgen eindelijk een kerkgebouw zo goed als klaar had, stortte op een goede dag het gehele bouwwerk als een kaartenhuis ineen. Maar de pastoor hield goede moed en begon opnieuw en had in een paar maanden tijds een voltooide kerk, zo hecht gebouwd, dat zij er nu nog staat.

Verder dan een kerk en een pastoor kwam het voor de verheffing van de Curaçaose Apostolische Praefectuur tot Apostolisch Vicariaat op 20 September 1842 niet. Doch toen dat eenmaal geschied was, ging Bonaire snel vooruit. Om enkele dingen op te sommen:

In 1844 kregen de landslaven verlof om „voor de kerk" (d.i. kerkelijk) in het huwelijk te treden.

In 1845 kreeg de pastoor een kapelaan bij.

In 1846 wordt de kerk reeds vergroot.

In 1852 krijgt Bonaire zijn eerste katholieke school met een lekenonderwijzer. De oude pastorie in Antriol werd school.

In 1855 komen de Zusters van Roosendaal het onderwijs overnemen.

In 1858 wordt Rincon, dat nog altijd van Kralendijk uit bediend werd, een zelfstandige parochie met eigen pastoor: den Heer J. te Welschen.

In 1866 krijgt ook Rincon een schooltje in de voormalige kerk. Twee Zusters blijven voortaan aldaar voor het onderwijs.

Dan volgt er een lange periode, waarin weinig uiterlijke veranderingen voorvallen. In 1914 kwam hier de Fraterschool tot stand.

En nu, na honderd jaren lang de zegen van een Vicariaat ondervonden te hebben, is geheel Bonaire van aanschijn veranderd. Was het eens een uitzondering, dat iemand zijn Paasplicht vervulde, nu is het een uitzondering als iemand niet zijn Paasplicht vervult.

Heeft eens de Bonairiaan een zwarte naam gehad, nu merkt iedere vreemdeling op, dat het rustige Bonaire bewoond wordt door mensen, die weten wat beleefdheid, tevredenheid en menslievendheid is.

Zonder overdrijving mogen we beweren, dat ieder, die enkele jaren in inniger contact geweest is met de Bonairiaanse bevolking, zeker zal getuigen, dat hij op geen ander eiland hier in de West, zulk een goed volk heeft aangetroffen en ook niet aantreffen zal.

Gods genade is op dit eiland niet ijdel gebleven.

Van de Fronten.

GEVECHTEN IN DE STILLE ZUIDZEE.

De Noordamerikaanse Marine gaf het volgende communiqué uit:

„Stille Zuidzee (alle data zijn Oosterlengte): De intensiteit van de gevechten op het eiland Guadalcanal is afgenomen en de mariniers behouden nog steeds hun posities. Marine-patrouilles zijn nog steeds actief. Op 15 September vielen 2 zware bommenwerpers van het leger kust-installaties aan bij de Rekta-baai aan de Noordwestelijke kust van het eiland Santa Isabel. Branden werden waargenomen als resultaat van dit bombardement. Op 16 September hebben duikbommenwerpers van de marine en het marinierscorps en torpedo-vliegtuigen van de marine Japanse kruisers en torpedojagers aangevallen ten Zuiden van het eiland Choiseul. Een kruiser werd beschadigd door een torpedo en een tweede door bommen" (Washington, (AP) 16.9).

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

Het Russisch middagcommuniqué luidt als volgt „Gedurende de nacht van 16 op 17 September bestreden onze troepen den vijand in de Noordwestelijke buitenwijken van Stalingrad en in het gebied van Mozdok. Geen belangrijke veranderingen vonden op andere fronten plaats."

Een aanvullend communiqué zegt: „In de Noordwestelijke buitenwijken van Stalingrad werden vijandelijke schutters met automatische geweren, gesteund door tanks, door een Russische infanterie-afdeling afgeslagen. 6 Tanks werden ontwricht of in brand gezet door anti-tank vuur, handgranaten en flessen met brandbare stoffen. Vijandelijke schutters met automatische geweren werden omsingeld en opgeruimd. In een andere sector werden in handgevechten als resultaat van koppige gevechten ongeveer 400 Duitsers opgeruimd. Ten Zuid-Westen van Stalingrad sloegen onze troepen de aanvallen af van de vijandelijke tanks en infanterie. In een enkele sector vernielden wij ongeveer 11 tanks en doodden wij ongeveer 250 Duitsers. De Sovjet-artillerie beschoot vijandelijke concentraties en vernielde 3 pantserwagens en 12 vrachtauto's met ammunitie.

In het gebied van Mozdok veroverden Sovjet-garden een tank, 2 kanonnen, 4 lorries, 28 machinegeweren, 33 kisten met mijnen en een stafauto met documenten. In een sector van het Westelijk front veroverden onze troepen een vijandelijke gefortificeerde positie en ruimden ongeveer 900 Duitsers op. De Sovjet-artillerie vernielde 10 uitgravingen en 26 blokhuizen alsmede 5 kanonnen, 14 machinegeweren en 4 mortierenbatterijen" (Moskou, (AP) 17.9).

GEVECHTEN OP NIEUW GUINEA.

Murlin Spencer seint van MacArthurs Hoofdkwartier in Australië, dat de hoofdmachten van de Geallieerde en Japanse strijdkrachten op Nieuw Guinea in een gevecht gewikkeld zijn op ongeveer 52 kilometer van Port Moresby na een nieuwe vijandelijke voortgang langs de Zuidelijke hellingen van de Owen Stanley keten. Het toneel van de slag is het kleine plaatsje Toribaiwa, dat de Japanners gisteren bereikten. Het communiqué zeide, dat de Japanners hevige druk uitoefenen en dat „ernstige gevechten" in voortgang zijn. Geen aanwijzing wordt echter gegeven omtrent de wending, die het gevecht neemt. Het scheen echter duidelijk, dat de Japanners in de afgelopen week krachtig versterkt zijn. Ook de Geallieerden zijn versterkt (MacArthurs Hoofdkwartier in Australië, (AP) 17.9).

BRITTEN GAAN VOORT OP MADAGASCAR.

Staking vijandelijkheden nog niet officieel.

Het Britse offensief op Madagascar ontwikkelt zich met succes en omvatte een nieuwe landing aan de Noordwestelijke kust en de overgave van de overblijvende Franse strijdmacht in het gebied van de Noordwestelijke kust. Er werd echter nog niet officieel medegedeeld, dat de strijdkrachten van het eiland gevraagd hebben de vijandelijkheden te staken.

Ingelichte Britse bronnen konden niet zeggen of de nieuwe landing des nachts werd uitgevoerd gelijk de andere of dat de situatie voldoende beheerst werd om een dergelijke operatie bij dag te staan. Men gelooft, dat de landings-troepen waarschijnlijk kwamen van schepen, die in de nabijheid wachtten op een dergelijke gelegenheid. Geen aanwijzing werd gegeven omtrent de omvang van de nieuwe landingsoperatie (Londen, (AP) 16.9).

MADAGASCARS GOUVERNEUR VRAAGT WAPENSTILSTAND.

De Vichy-Regering maakte bekend, dat de Franse Gouverneur Generaal van Madagascar Armand Annet, „het initiatief genomen heeft" om den Commandant van de Brtse strijdkrachten, die op het eiland opereren, te vragen „zijn bedoelingen kenbaar te maken". In andere woorden hebben de Fransen om de voorwaarden gevraagd waarop de Britten een eind zullen maken aan de gevechten. Het communiqué, dat in Vichy werd uitgegeven, zeide echter, dat de gevechten voortduren „waarbij de strijd even fel woedt als tevoren" (Vichy, (AP) 16.9).

CHINEZEN RUKKEN VOORT.

Het communiqué van Tsjungking deelde mede, dat de Chinezen de Japanners achtervolgen, die zich in de provincie Tsjekiang in Noordwestelijke richting terugtrekken. De Chinese troepen rukten voort van het heroverde Wuyi in het gebied ten Zuid-Oosten van Kinhwa „en brachten ontzaggelijke verliezen aan den vijand toe". Kinhwa ligt op ongeveer 40 kilometer ten Noord-Westen van Wuyi (Tsjungking, (AP) 16.9).

CURACAO.

HASKABOTH.

Morgen, Vrijdag vóór Jom Kipoer, zullen des morgens te 10 uur door Is. Jessurun Cardozo op de Oude Begraafplaats de Haskaboth worden gezegd voor de zielerust van hen, die aldaar ter aarde zijn besteld.

Bovendien zullen, zoals gewoonlijk, op de dag vóór Jom Kipoer (dus Zondag, 20 September a.s.) op de Nieuwe Begraafplaats (Berg Altena) des morgens te 9 uur de Haskaboth voor de zielerust van alle in de loop van dit jaar overleden leden van de Joodse gemeente worden voorgedragen.

FEEST VOOR DE ZEELIEDEN.

Gisteravond werd er in het overvolle Katholieke Zeemanshuis een dansavond gegeven voor de zeelieden. Het was een buitengewoon gezellige bijeenkomst, waarbij verschillende personen hun medewerking verleenden. Maar dat de avond op zulk een wijze slaagde, is toch wel in hoofdzaak te danken aan de „Dutch Serenaders" en de Heren Willem de Boven en Harry de Vries. De hele avond door leidden zij het feest met zulk een enthousiasme, dat men practisch niet van een hoogtepunt spreken kon. Alles was boven peil. De bruisende energie en levensvreugde dezer Heren wist een sfeer te scheppen zó feestelijk, dat men slechts node bij het klokje van gehoorzaamheid tot sluiten overging.

ZANGREPETITIE.

Vrijdagmorgen, 18 September, om 9 uur wordt er op het terrein van de Katholieke Sportcentrale een zangrepetitie gehouden voor het openlucht Lof van Zondag as. Onder leiding van Pater Petrus Rafaël Bührs O.P. zullen alle schoolkinderen zich daar verenigen en repeteren. Ook al degenen, die mede willen zingen, worden dringend verzocht te komen repeteren. De gezangen zijn zeer bekend; dus iedereen kan meedoen. Voor een waardig verloop is het echter wel nodig, dat deze repetitie gehouden worde. Komt dus allen Vrijdagmorgen om 9 uur op het Rifterrein en repeteert mede, opdat het Openlucht Lof worde een grootse demonstratie van het Katholieke leven op Curaçao.

VERENIGINGSNIEUWS.

— **Sociëteit „Groot Kwartier":** Zaterdag as., 19 September, is er kinderbioscoop in Sociëteit „Groot Kwartier". De film begint om 18.45 uur.

ONE NIGHT IN HONOLULU.

Wie mocht hebben gedacht gisteravond in de Stadsschouwburg (Roxy) iets van Honolulu te zullen zien, moet zich wel vergist hebben. Wat men wel te zien kreeg was een groepje dansende en zingende jongelui van de „Rhythm" Vereniging in een aardige variété voorstelling.

Wat goede Hawaïan-muziek werd gehoord, maar met Honolulu had dat nog niet zo heel veel te maken.

Als wij naar de reactie van het publiek moeten oordelen, werd in de eerste plaats genoten van de zang- en muzieknummers en verder nog van de tapdansen.

Inderdaad heeft het trio „Melodias" gisteravond enkele goede nummers ten gehore gebracht en vooral moesten wij het guitaarspel bewonderen, dat dan ook enorme bijval oogste.

Uitstekend was de zanger Ricardo, die zowel om het zingen van tango's als zijn imitaties van den Cubaansen zanger Minguelito Valdéz moet worden toegejuicht. Het jeugdig zangeresje, dat hem gisteravond afwisselde, viel bij het publiek in de smaak.

BUITENLAND.

VERKLARING VAN OLIVER LYTTLETON.

Kapitein Oliver Lyttleton, de Britse Minister van Productie, deelde aan arbeiders van wapenfabrieken te Sheffield mede, dat de Geallieerden het „ademloze ogenblik naderen waarop — indien Rusland nog enkele weken — zijn huidige posities kan vasthouden — de weegschaal aan onze kant zal beginnen door te slaan".

Hij zeide: „De verzamelende strijdkrachten van de grootste alliantie, welke de wereld ooit gezien heeft, zullen ons de eerste tekenen der overwinning tonen".

Antwoordende op wat hij noemde „het gevoelen in de Verenigde Staten, dat wij de oorlog voeren met de wapenen, die door hen geleverd worden en de tijd voor een succesrijk offensief bepalen tot de Amerikaanse strijdkrachten in voldoenden getale zijn verzameld", zeide Lyttleton: „De totale productie van oorlogswapenen, die gedurende de laatste drie jaren in dit land werden bereikt, overtreft verre de volledige hoeveelheid, die men in de Verenigde Staten verkreeg. Maar zij halen op: Zij hebben reeds onze huidige productie overtroffen en hun grote hulpbronnen zullen spoedig het gehele aanzien van de Anglo-Amerikaanse balanskaart doen veranderen" (Sheffield, (AP) 16.9).

EEN POOLS PROTEST.

De uitgeweken Poolse Regering maakte bekend, dat men van plan is een diplomatiek protest in te dienen tegen de beslissing van de Vichy-Regering om de Poolse Joden, die thans in Frankrijk leven, over te leveren aan Duitsland. Ook zal men protesteren tegen het verbod aan Poolse Joden, die visa van andere landen hebben, om Frankrijk te verlaten (Londen, (AP) 16.9).

ALGEMENE MOBILISATIE IN BRAZILIË.

Presiden Vargas van Brazilië gaf opdracht tot de mobilisatie van alle strijdkrachten van het land. Drie en een halve week nadat het land in oorlog ging tegen Duitsland en Italië gaf de President bevel aan de reserves van het leger, de marine en de luchtmacht gereed te staan om zich aan te melden (Rio de Janeiro, (AP) 16.9).

ORKAAN IN PERU.

Een krachtige wind, die bijna de kracht van een orkaan had, voorafgegaan door een hittegolf, trof de stad Tacna Dinsdag om 13.30 uur. Bomen werden ontworteld, electrische palen werden omvergeworpen en verschillende huizen verloren hun dak volgens berichten, die in Lima worden ontvangen. De wind werd voorafgegaan door een hittegolf, welke 45 minuten duurde. De wind werd gevolgd door een zware regenval (Lima, (AP) 16.9).

SPECIALE BEKENDMAKING VAN HITLERS HOOFDKWARTIER VERWACHT.

Een bericht van Exchange Telegraph uit Zürich deelt mede, dat het Duitse Ministerie van Propaganda aan de Duitse Pers en buitenlandse correspondenten heeft medegedeeld, dat een speciale bekendmaking binnen 24 uur door Hitlers Hoofdkwartier zal worden uitgegeven. Het bericht zeide, dat de bekendmaking waarschijnlijk zal handelen over Stalingrad (Londen, (AP) 16.9).

15.000 LOTHARINGERS TE LOURDES.

Meer dan 15.000 uit hun land verbannen Lotharingers brachten onder leiding van hun Bisschop, den uit Metz verbannen Mgr. Joseph Heintz, een bezoek aan het heiligdom van Maria te Lourdes. Zij werden hartelijk ontvangen door de inwoners der stad. Verschillende bisschoppen en andere prelaten omringden den Bisschop van Metz tijdens de verschillende godsdienstige plechtigheden van deze bedevaart. Tijdens de gebruikelijke processie met het Allerheiligste werd gebeden voor het herstel van Frankrijk.

FILM

„Butch minds the baby" (West End)

Butch was een boef; en nog wel: hij was een specialist in het vak. Drie maal reeds had hij den rechter het langdurig „streng" arrest over zich horen uitspreken, en hij wist, dat een vierde veroordeling hem voor altijd naar de gevangenis zou brengen. Maar gelijk zovelen zijner beroepsgenoten, droeg Butch een gevoelig hart mee. Hij besluit om zijn practijk dan op te geven en een fatsoenlijk leven te gaan leiden. Zijn vroegere beroepsvrienden laten het evenwel niet daarbij zitten en willen hem overhalen zijn laatste slag te slaan. Butch ziet zich gedwongen toe te stemmen, maar hoe het verder afloopt, moet u zelf gaan zien.

EMMASTAD.

WACHTDIENSTEN: Do., 17 Sept.:

Telegram Afdeling: Hr. Schaap, tel. 353, Amalia van Solmslaan 4.

Shipping & Supplies: Hr. Polvliet, tel. 455, Hotel kamer 56.

Scheepvaart Afdeling: Hr. Zee, tel. 690, Emmalaan 1.

Dok Afdeling: Hr. J. v. d. Veen, tel. 431.

Sportclub „Asiento": Voetballen: As. Zaterdag onderlinge Junioren wedstrijd: Rood — Wit. Terrein Rio Canario. Aanvang 16.30 uur.

ALLERLAATSTE NIEUWS

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— **Kuibysjev:** Wendell Willkie arriveerde te Kuibysjev uit Teheran op een reis als vrijwillige boodschapper van President Roosevelt. Hij heeft reeds het Midden-Oosten bezocht en zal ook naar China gaan.

— **Berlijn:** Het Duitse communiqué zeide, dat de slag om Stalingrad „voortdurend voorgang" maakt. Het communiqué beweerde, dat een Russisch bataljon werd vernietigd aan het Murmansk-front.

— **Caïro:** De patrouille-activiteiten duren voort aan het Egyptische front.

— **Londen:** Persberichten uit Stockholm deelden mede, dat volgens een betrouwbare bron in Oslo 24 Duitse schepen de vorige week nabij de Noorse kust tot zinken werden gebracht door Geallieerde vliegtuigen en duikboten.

— **New York:** Aanwijzingen van een mogelijke vroegere winter in Europa worden gezien in een radio-uitzending van Berlijn, volgens welke gedurende de laatste 24 uur sneeuw gevallen is in verscheidene delen van Turkije. De eerste sneeuwval in dat gebied heeft normaal midden-October plaats. Vooral in het Oosten van Turkije, dat grenst aan de Russische Caucasus, zou het sneeuwen.

— **Londen:** Een ingelichte bron deelde mede, dat de Britse opmars op Madagascar „waarschijnlijk" voortgang vindt, hangende een overeenkomst over de wapenstilstandsvoorwaarden met Vichy's Gouverneur Generaal Armand Annet.

— **Rome:** Het Italiaanse communiqué gaf toe, dat een Italiaanse duikboot verloren ging.

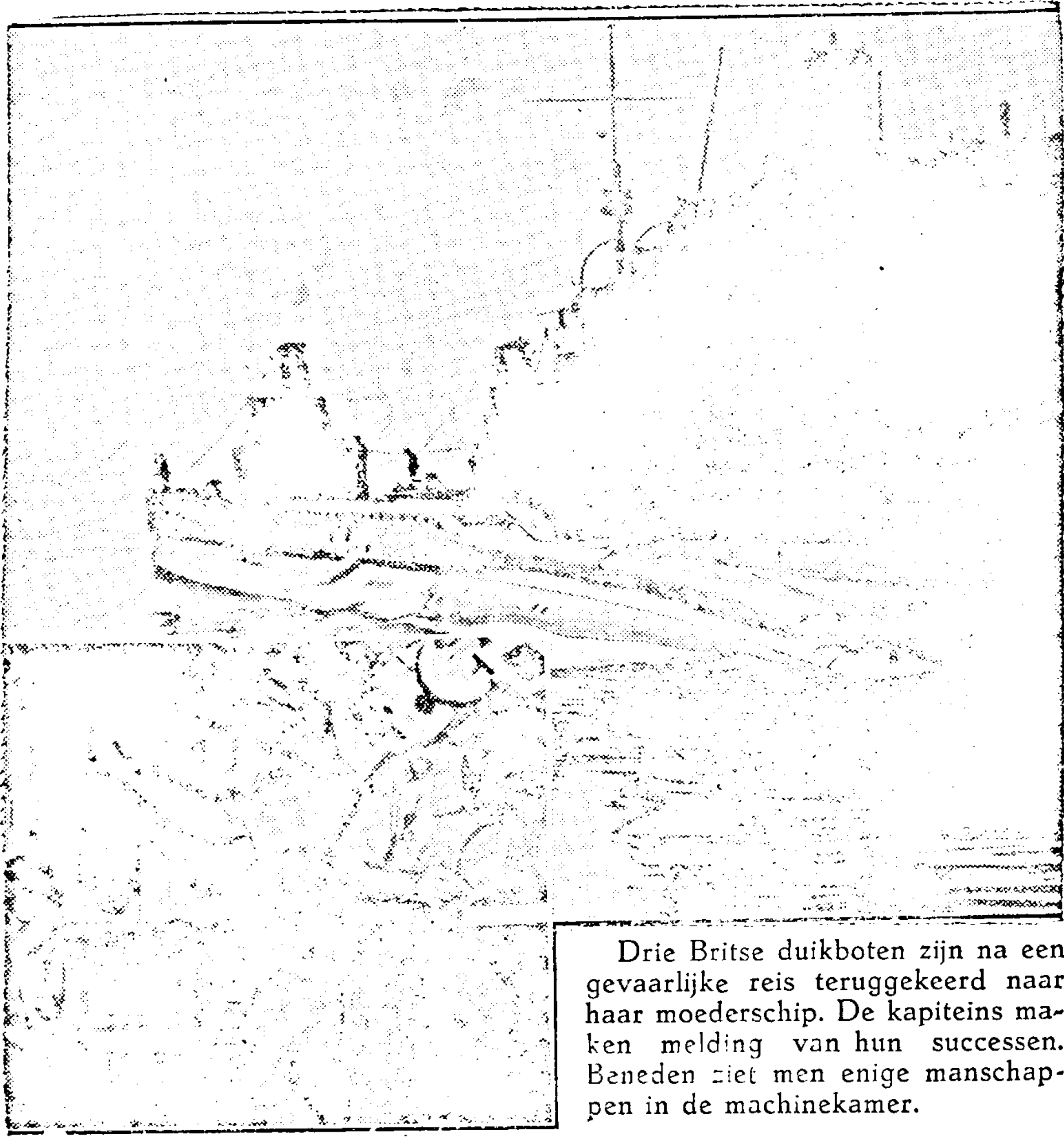
— **Moskou:** „Rode Ster" meldde de dood in de strijd van den Duitsen Luitenant Generaal Rittau nabij Rzhev. Het lijk werd op het veld ontdekt door de Russen, doch deze identificeerden het niet vóór de gevangenneming van Luitenant Frits Keisler. Rittau had het bevel over de 129e divisie.

— **Moskou:** Een grote slag woedt aan het Volkhov-front in de Sinyavino-sector nadat een Duitse tegenaanval werd gedaan. „Rode Ster" meldde, dat op een plaats 5000 nazies gedood werden.

DEUS FLAVIT ET DISSIPATI SUN

GOD BLIES EN ZIJ STOVEN UITEE

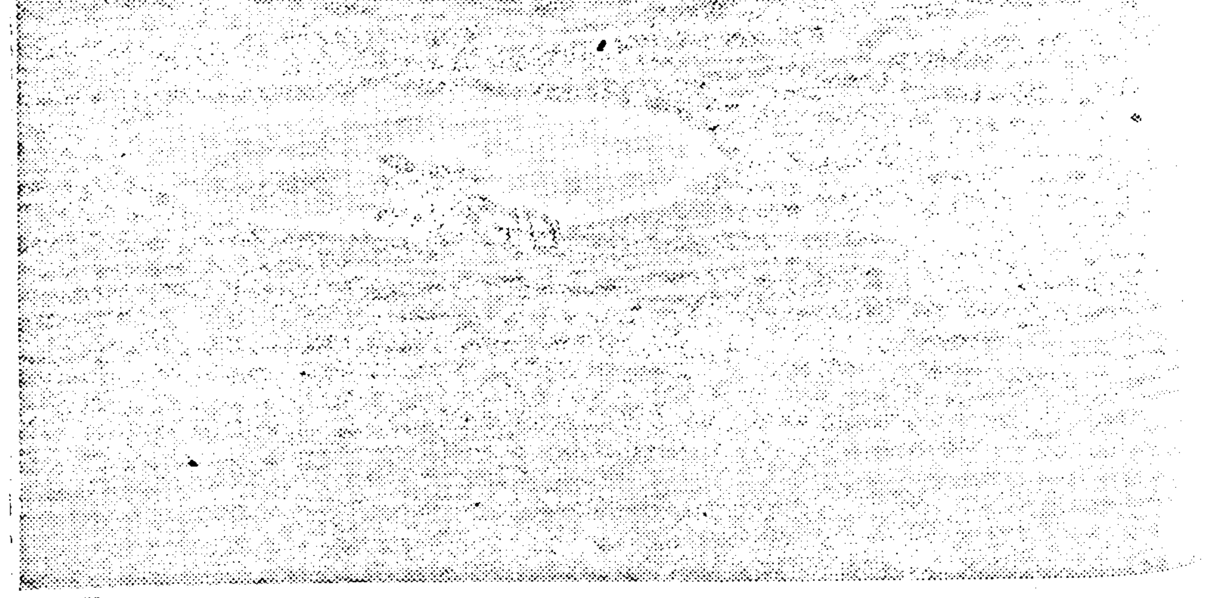
(Randschrift van een Medaille van Michiel Adriaenszoon de Ruyters

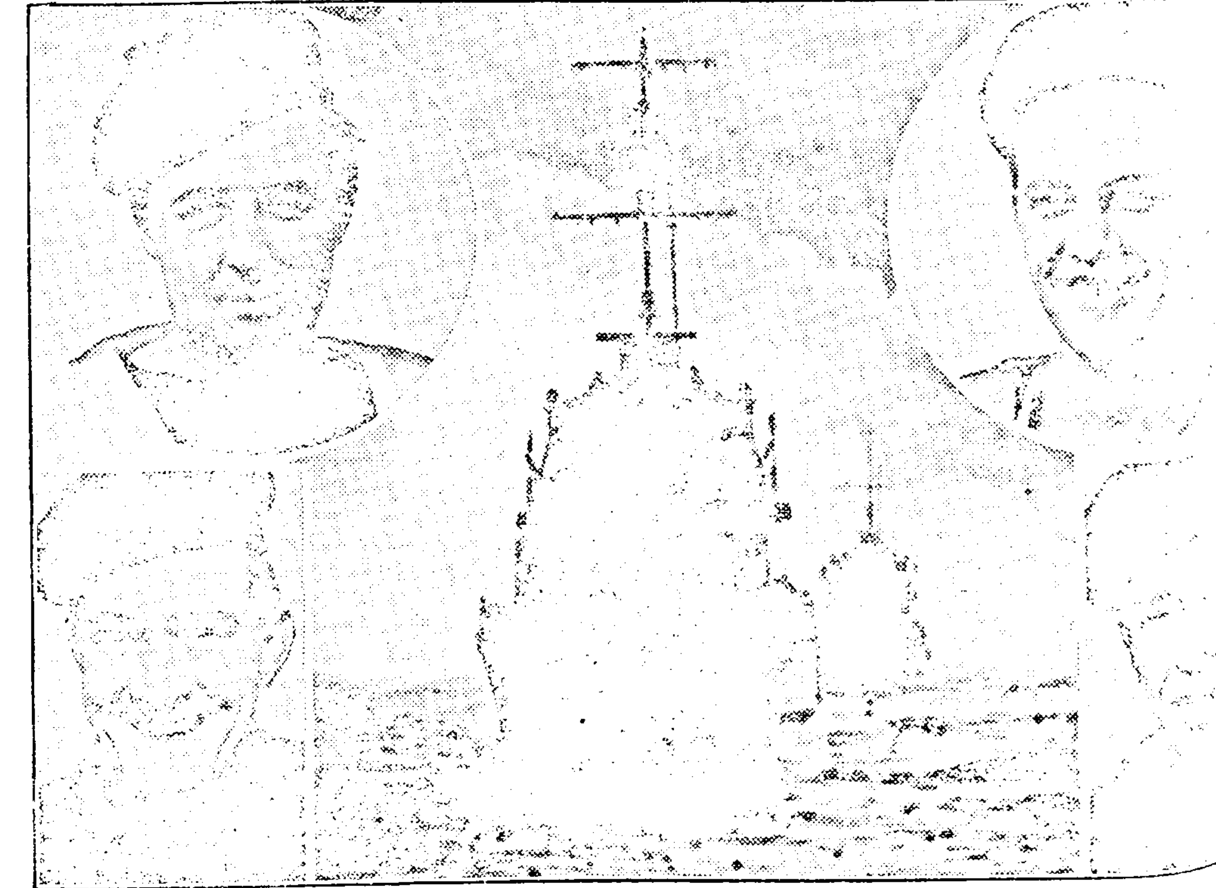
Drie Britse duikboten zijn na een gevaarlijke reis teruggekeerd naar haar moederschip. De kapiteins maken melding van hun successen. Beneden ziet men enige manschappen in de machinekamer.

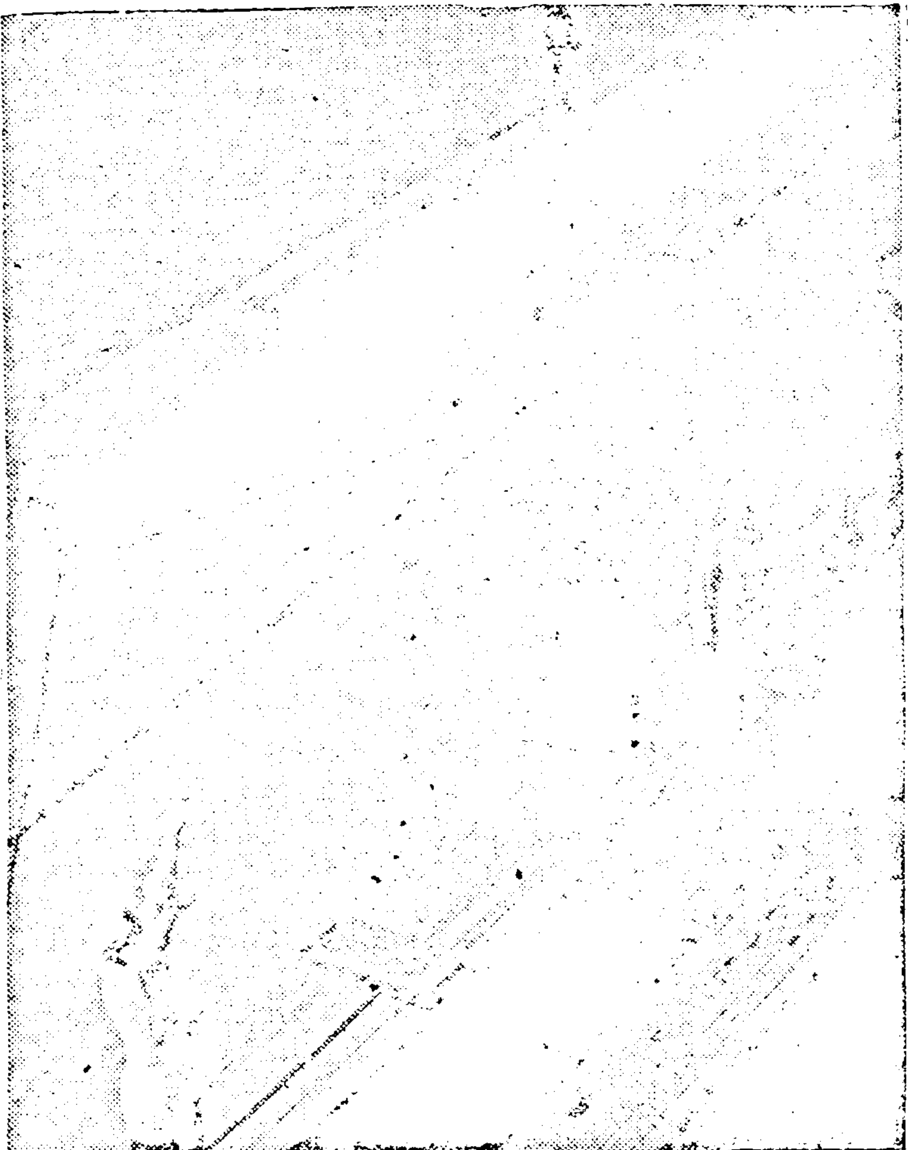
Het Britse slagschip Z. Br. Ms. „Warspite", met een waterverplaatsing van 30.600 ton, wordt van nieuwe voorraad voorzien.

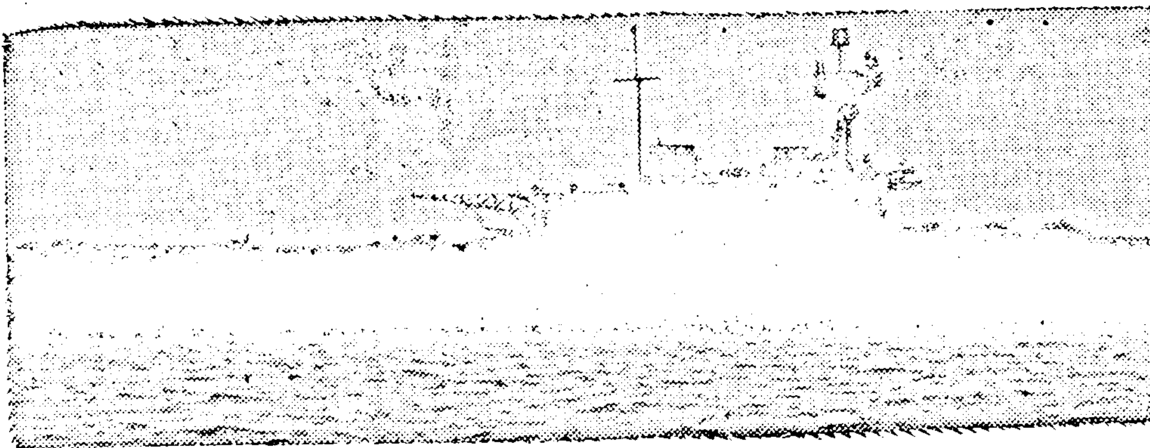
Duitse duikboot getroffen door een bom komt aan de oppervlakte.

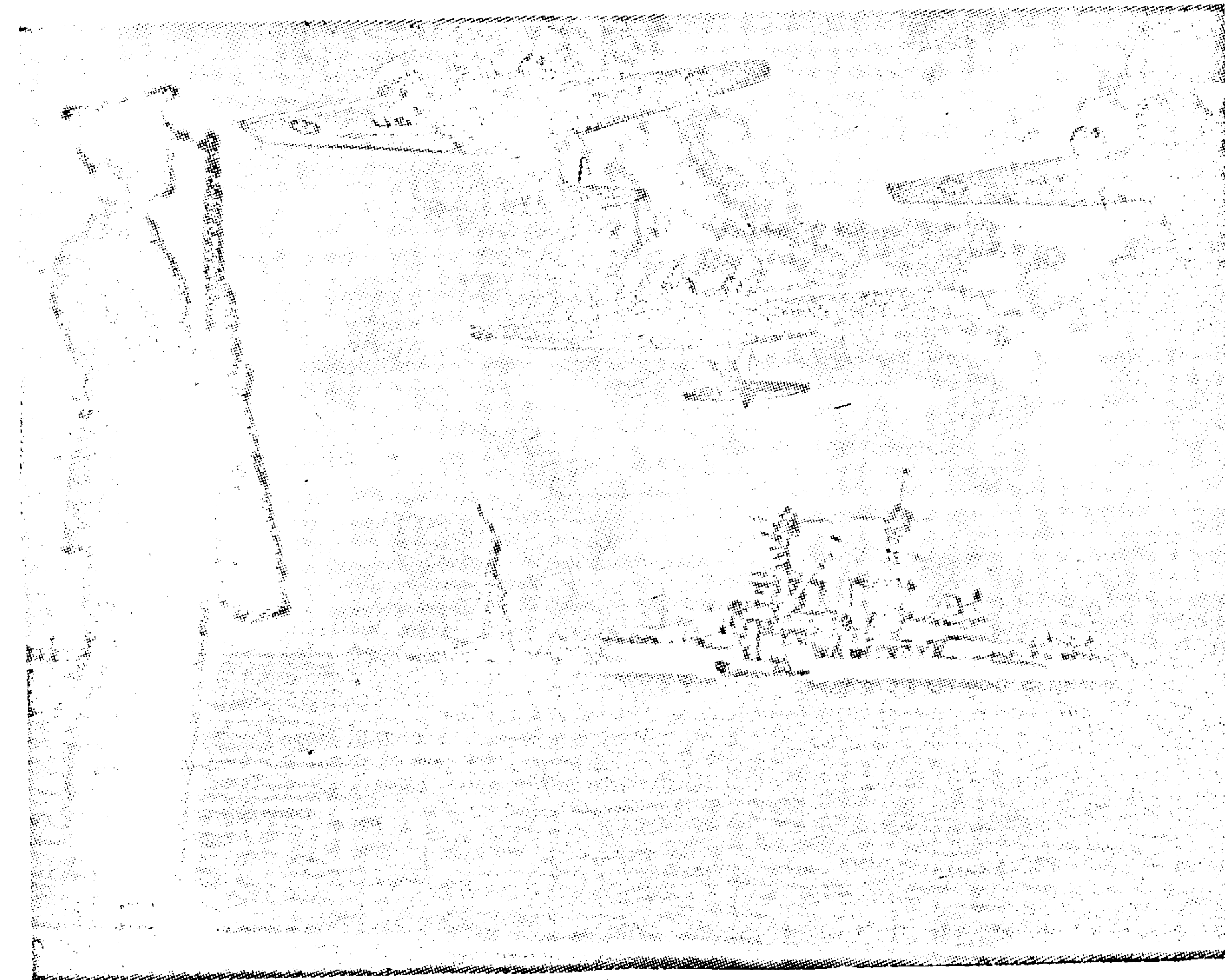
Wachters van de Atlantische Oceaan zijn deze stoere Noren, die na de bezetting van hun land de strijd op zee doorzetten. Noorwegen, die de vierde grootste vloot van de wereld bezat, versterkte de Verbonden Volken.

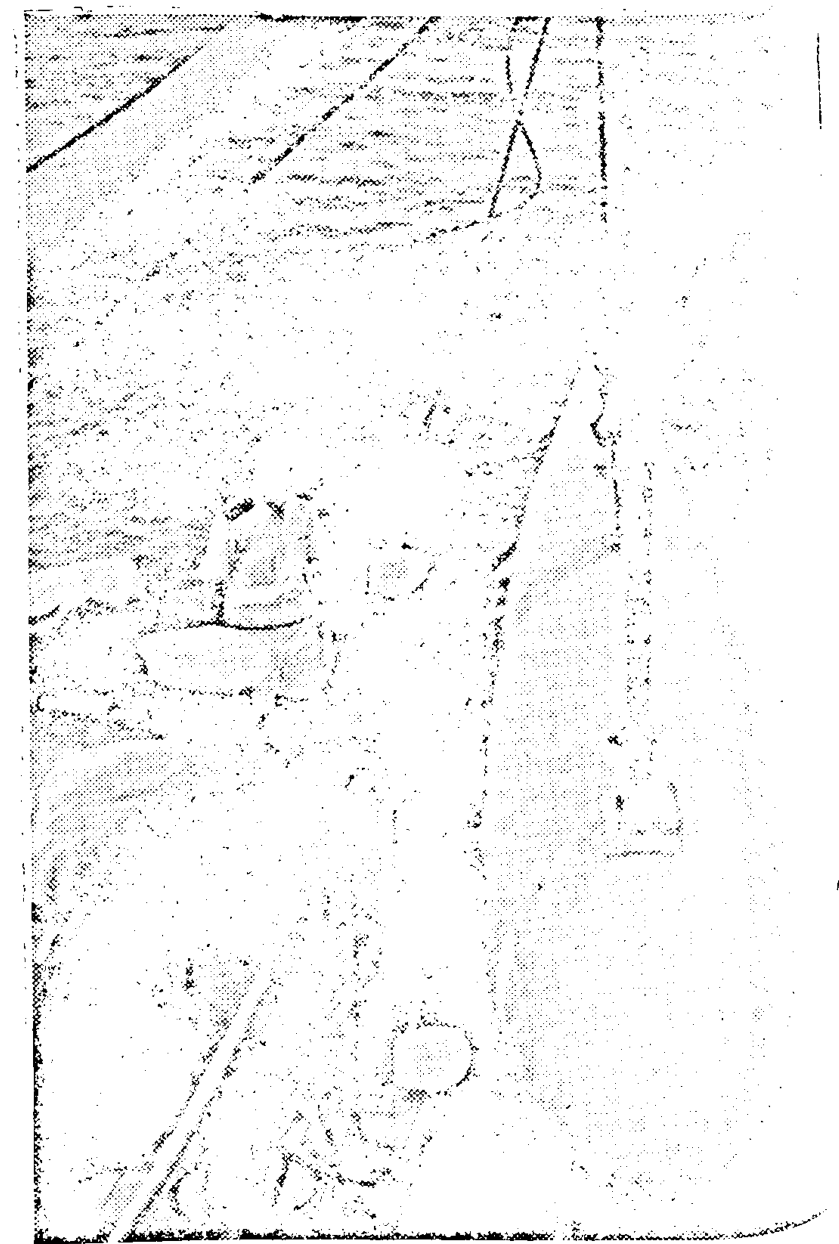
Het inladen van torpedo's aan boord van een Engelse duikboot.

Een Brits vliegdekschip.

Amerikaanse Vlootmacht in de ha ven van New York.

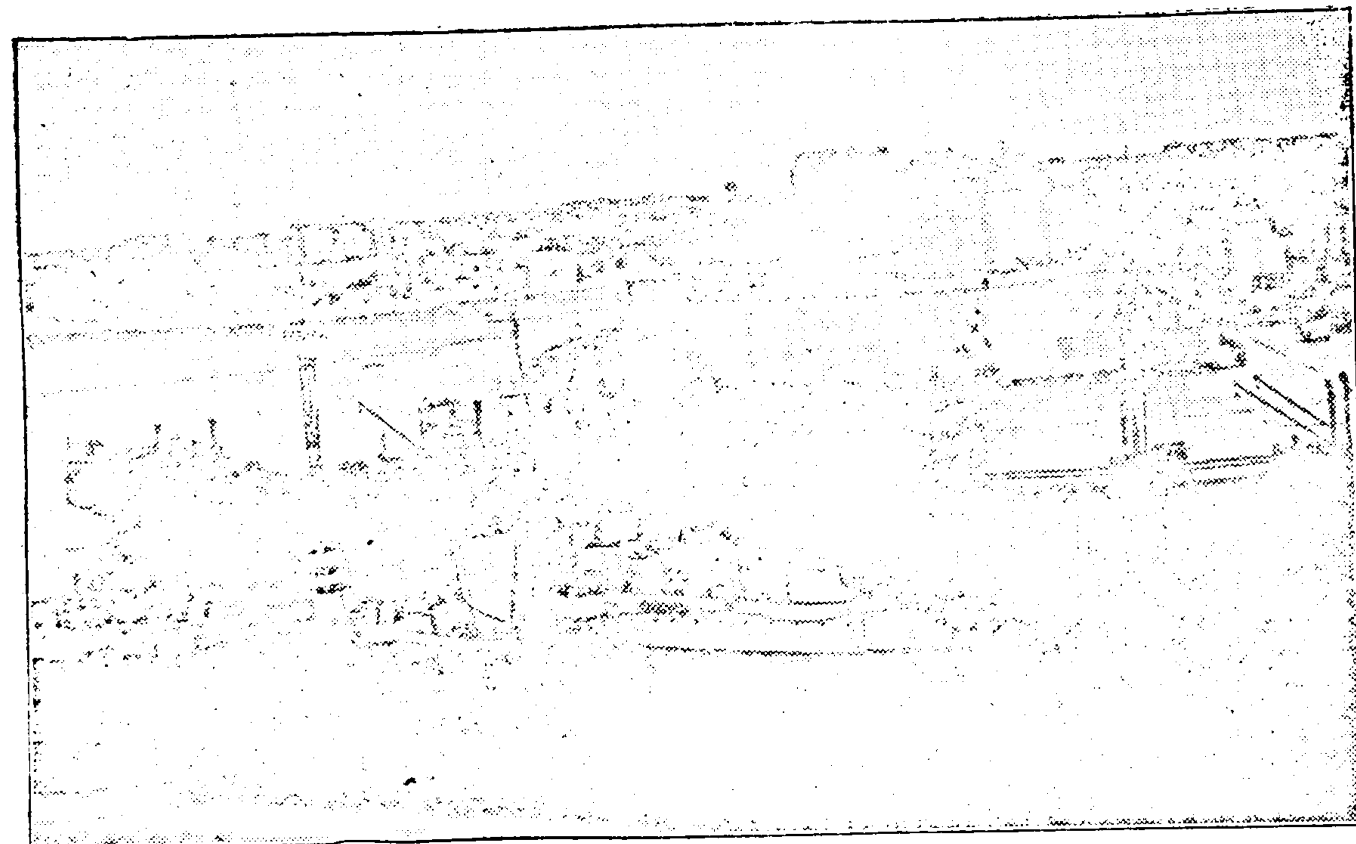

Een mijnenveger bij Ceylon.

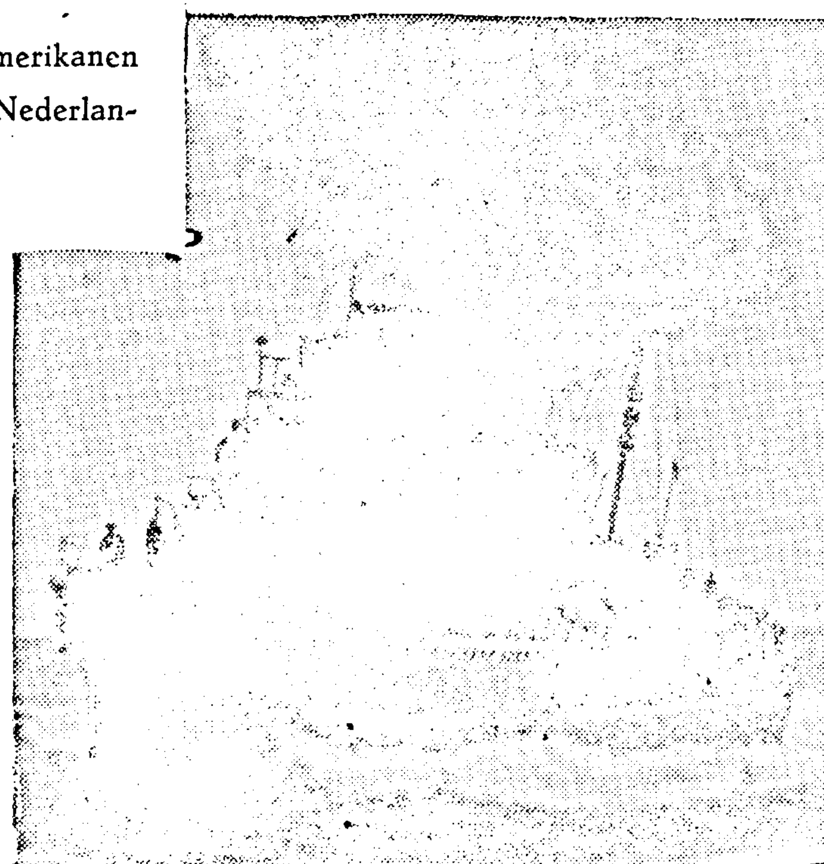

Het oefenschip „Danemark" werd door kapitein en bemanning aangeboden aan de Regering der Verenigde Staten om mede te doen in de strijd „voor overwinning en vrijheid".

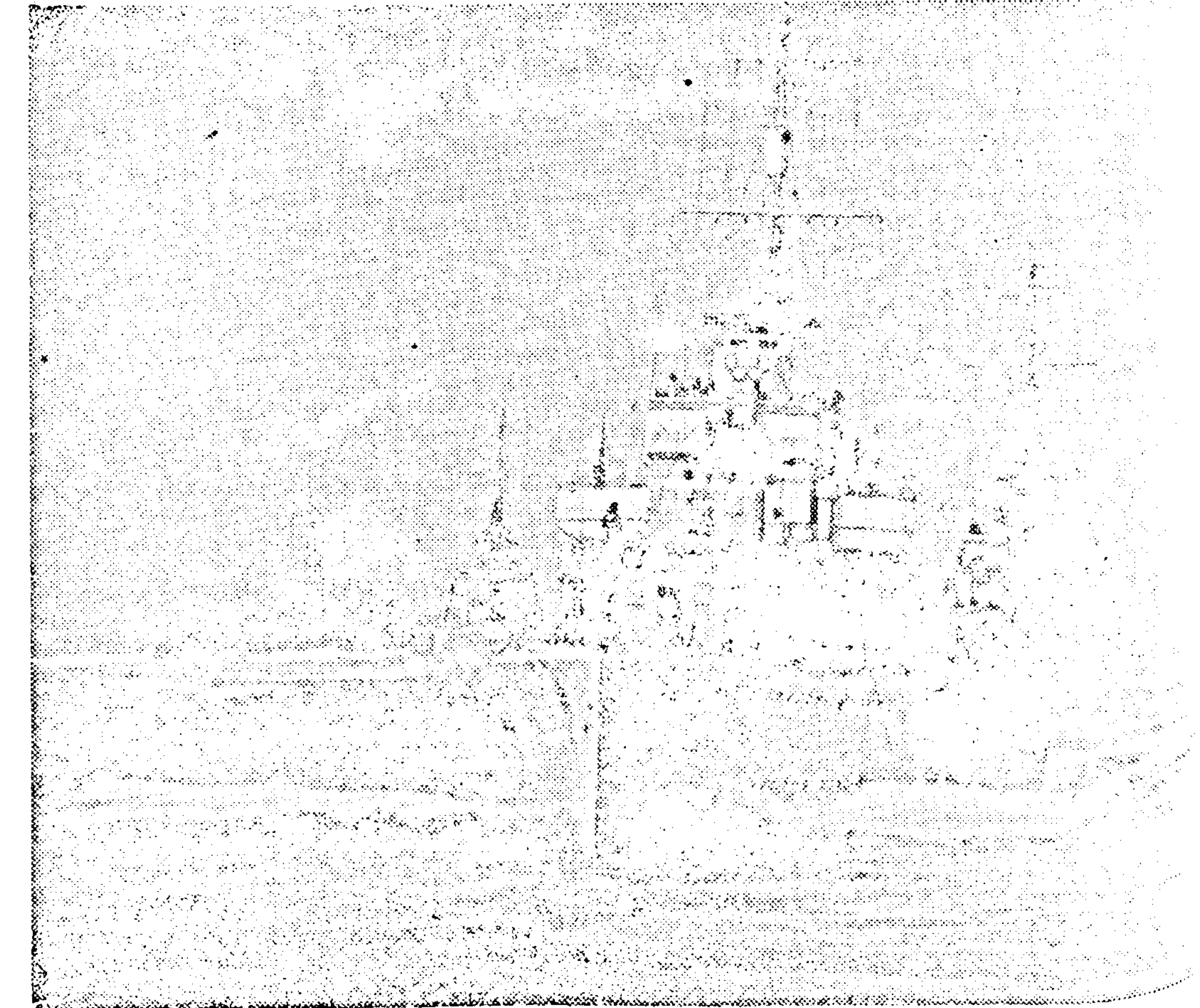
Op deze pagina ziet men Amerikanen, Britten, Noren, Denen en Nederlanders in hun strijd op de zee.

Vrachtschip met torpedojager in de haven van Malta.

Op alle Oceanen varen de schepen onder Nederlands vlag en strijden onze wakkere landgenoten voor de vrijheid der volken. Ook in deze oorlog ligt Neerlands roem op de zeeën. Koopvaardij en marine doen haar plicht ten koste van talloze mensenlevens.
Hier ziet men een Nederlandse torpedojager op de Middellandse Zee.

Een divisie Engelse torpedojagers op patrouille.